



**AgEcon** SEARCH  
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

*The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library*

**This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.**

**Help ensure our sustainability.**

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

[aesearch@umn.edu](mailto:aesearch@umn.edu)

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

*No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.*

# TERMELŐSZÖVETKEZETEINKRŐL

## AZ ÁSZÁRI ARANYKALÁSZ TSZ

Az ászári Aranykalász Termelőszövetkezet a közepes termelési színvonalú gazdaságok csoportjába tartozik. Természeti, közgazdasági és üzemi adottságai is közepesek, és emiatt különösebben kiugró teljesítményre nem képes. Jelentősebb beruházást sem kapott az utóbbi években, kivéve az állami hitelből történő szőlőtelepítést. A szorgalmas közös munka eredményeképpen azonban olyan gazdaságilag és szervezetileg megalapozott gazdaság jött létre, amely egyértelműen igazolja a szocialista nagyüzemi gazdálkodás fölényét. Nem születtek kiemelkedő, látványos eredmények, de a fokozatos előrehaladás eredményeképpen olyan szocialista nagygazdaság alakult ki Ászáron, amelyben az alapok szilárdak, és megvan a továbbfejlődés minden feltétele. Ez indított arra, hogy gazdálkodásukról leírjak néhány gondolatot.

Az ászári Aranykalász Termelőszövetkezet is a magyar mezőgazdaság tömeges kollektivizálásának időszakában alakult. Korábban néhány ember ugyan megpróbált létrehozni valamilyen szövetkezőt, de ez a törekvés nagyon elszigetelt maradt és kevés eredményt hozott.

A termelőszövetkezet összterülete jelenleg 2478 kh, amelyen 280 taggal és 50 bedolgozó családdal gazdálkodik. Az 1785 kh szántóterületen 19 féle növényt termelnek. A rét és legelő területe 330 kh, amelyből 100 kh mintalegelő.

A falu gazdái már az egyéni gazdálkodás idején is jelentős szőlőterülettel rendelkeztek, de a hagyományos szőlőművelés mellett a termelőszövetkezet 147 kh közösen művelt szőlőterületen modern, a korszerű nagyüzemi művelési módnak megfelelő szőlőt telepített.

Köztudomású, hogy a szőlő a sok kézi munkát igénylő kultúrák közé tartozik. A termelőszövetkezet vezetőségének gondos és jó munkaszervezéssel kellett megoldania a munkák időbeli elvégzését. A területnek családokra való felosztása ezt minden tekintetben biztosította. A növénytermelés-szerkezetét is úgy állították össze, hogy a szántóföldön kevés kézi munkát igénylő növényeket termeljenek, azért, hogy a szőlőben jelentkező munkákat mindig optimális időben tudják elvégezni.

<sup>4</sup> Gazdálkodás 4.

A termelőszövetkezetnek az összes bevétele az 1966. évben növénytermesztésből 2324 ezer Ft volt. A főbb árunövényekből az alábbi bevételeket érték el:

Kenyérgabona	3 142 q	786 000 Ft
Hüvelyes növények	175 q	51 000 Ft
Ipari növények	10 235 q	719 000 Ft
Szőlő (bor)	770 hl	768 000 Ft

A termelőszövetkezet általában olyan árunövényeket termel, amelyeknek kedvez a talaj és az éghajlat. Elhagyták azokat a növényeket, amelyeknek a termesztése nem sok sikerrel járt. Ilyen pl. a mák és a burgonya, amelyek már több éven át nem adtak olyan mennyiségi és minőségi termést, hogy termesztése gazdaságos lett volna. Ez egyben segít a takarmány gondokon is, mert a felszabadult területek takarmánytermesztésre való felhasználásával a minden évben jelentkező abrakhiányt meg tudják szüntetni.

A termelőszövetkezet három év óta Hungazin PK vegyszeres gyomirtást alkalmaz a kukoricatermelésben; a kézi kapálást teljesen megszüntették. Az 1966. évben alkalmazták először a kukoricánál a gépi betakarítást. Két db SZK-3-as kombájnt állítottak be a kukorica betakarítására. A szárítást „Farmer” szárítógép végezte.

A tagok először nem szívesen fogadták a gépesítést. Azt gondolták, hogy a kereseti lehetőséget elveszi előlük a gép, és ezért eleinte elég komoly ellenállást tanúsítottak. A veszteségmentes és gyors betakarítás azonban meggyőzte a tagságot és belátták, hogy a vezetőség intézkedése helyes volt.

A növénytermesztés fajlagos hozamainak alakulását a sekély termőrétegű talaj, az általában nem kielégítő tápanyagvisszapótlás károsan befolyásolta. Kivételt képeznek azok a növények, amelyek elhelyezése a vetési sorrend erőltetett megbontása folytán a szántóterület 10–15%-át kitevő jobb talajminőségű táblába kerültek elvetésre (cukorrépa, lucerna).

A növénytermesztés hozamai az utolsó három év átlagában a következőképpen alakultak:

Búza	13,9 q/kh
Rozs	8,9 q/kh
Őszi árpa	11,3 q/kh
Tavaszi árpa	13,6 q/kh
Kukorica (májusi morzsolt)	14,0 q/kh
Cukorrépa	174,3 q/kh
Burgonya	60,0 q/kh
Lucerna	30,3 q/kh

Az adatokból kitűnik, hogy megfelelő terméseredményt csak lucernából és cukorrépából értek el, bár általában termésátlagaik magasabbak az országos átlagnál.

A lucernából elért nagyobb termés összefüggésben volt azzal, hogy a

luce  
trág  
nag  
érvé

hog  
ezen  
kell  
rész

Hoz  
Az  
lato  
mén

min  
nag  
hoz  
A t  
ker  
tak  
csö

a le  
ben

egy  
len  
telj  
tés  
tak  
tás  
csa

zat  
ala

am  
böl  
kel

Lucerna előveteménye a cukorrépa volt, ami alá viszont 250 q/kh szerves trágyát és 3 q/kh vegyes műtrágyát szórtak ki. Ez a talaj termőképességét nagymértékben fokozta, és hatása a lucernatermesztés időszakában is érvényesült.

Ebből a termelőszövetkezetben azt a helyes következtetést vonták le, hogy a jövőben a növénytermelés fő feladata a talaj termőképességének és ezen keresztül a hozamok mennyiségének folyamatos és állandó növelése kell hogy legyen. Ezt az elvet a természetes takarmánytermő terület nagy részén is megvalósították.

A rét és legelő területe 330 kh, amely az összterület 13,3%-át foglalja el. Hozama a termelőszövetkezet alakulásának első éveiben elég alacsony volt. Az 1965. évben a termelőszövetkezet 30 kh területen legelőjavítási munkálatokat végzett. A nagy adagú műtrágyázás meghozta a várt eredményt.

A jó eredmények hatására a termelőszövetkezet az 1966. évben 100 kh mintalegelőt létesített, amelyen — hasonlóan az előző évhez — szintén nagy adagú műtrágyázást alkalmaztak, és ennek eredményeképpen a fűhozam a legelőkön az előző évekhez viszonyítva kétszeresére növekedett. A termelőszövetkezet 110 tehenének és 50 növendék üszőjének hat hónapon keresztül kielégítő mennyiségű zöldtakarmány termett. A természetes takarmánytermő területek hozamának növelése a takarmányozási költségek csökkentéséhez vezetett.

A termelőszövetkezet a legelőgazdálkodást tovább kívánja fejleszteni, a legeltetési mód megváltoztatását is tervbe vette, és megvalósítása érdekében „villanypászort” is vásárolt.

A rétek szétszórtan találhatók a határ minden részében. Alig van olyan egyöntetű terület, amelyen nagyjüzemileg a rétgazdálkodás megoldható lenne, ezért a termelőszövetkezet vezetősége úgy döntött, hogy a réteket teljes mértékben a háztáji állatállomány takarmányszükségletének a kielégítésére használja. A rétek takarmányhozama a háztáji állatállomány szálaltakarmány-szükségletének nagy részét fedezi is. A jövőben a rétek javítására is több gondot kell fordítaniuk, mert nagyobb terméseredmények csak így érhetők el.

Az állatlétszám alakulása kiegyensúlyozott, évről évre emelkedő irányzatú, de a fajlagos hozamok nem kielégítőek.

Egy tehen évi tejtermelése 1966-ban 2662 liter volt. A meglehetősen alacsony tejhozam miatt a tehenészet jövedelmezősége nem kielégítő.

Az 1966. évben 246 db hizómarhát értékesített a termelőszövetkezet, amelyhez az alapanyagot részben vásárolta. Ahhoz, hogy saját tehenészetből tudják biztosítani a hizóalapanyagot, a tehénlétszámot 60–70 darabbal kellene növelni.

Az 1966. évben az állatértékesítés az alábbi volt:

Hízósertés	772 db	782 q	1 508 000 Ft
Süldő	200 db	100 q	280 000 Ft
Hízómarha	246 db	1212 q	2 183 000 Ft

Húsertékesítés 100 kh szántóra számítva:

Szarvasmarha	68,0 q
Sertés	50,0 q
Összesen:	118,0 q

Az állattenyésztés hozama összesen 5027 ezer Ft volt.

A sertéstartás a szarvasmarha után a második helyet foglalja el a termelőszövetkezet állattenyésztésében. Jelenleg magyar fehér húsertést tenyésztnek. Az 1966. évben a kocaforduló 1,88 volt, egy anya évi malacszaporulata 16,2 db, a választási átlagsúly 15,2 kg volt. Az 1966. évben az 1 kg sertéshús előállítása 4,48 kg abrakból történt. 1966. augusztus 1-től a gazdasági abrak koncentrátummal való keverését vezették be. Ennek eredményeként az 1 kg sertéshús előállításához szükséges abrakmennyiség csökkent.

A termelőszövetkezet vezetősége úgy döntött, hogy a jelenleg tenyésztésben levő fajtát bacontermelésre alkalmasabb fajtával cserélik ki; 30 db kocasüldőt már vásároltak. Remélik, hogy az új fajta tenyésztésbe állításával az eredményeket tovább tudják növelni, és az 1 kg hús előállításához szükséges abrak mennyiségét 4 kg alá tudják szorítani.

A lótartást a termelőszövetkezetekben a gépesítés egyre inkább kiszorítja. A lovak jelentősége főleg a háztáji munkák elvégzésére korlátozódik; a közös gazdaságban már csak ott alkalmazzák, ahol a gép nem tud dolgozni. Az ígásállomány pótlására csikóneveléssel is foglalkoznak.

Az állattenyésztési munkák technológiája teljesen a hagyományos módszeren alapul. A gépesítés minimális. A növénytermelés teljes gépesítése után tudják csak elkezdni az állattenyésztés gépesítését.

A rendelkezésre álló anyagi lehetőségek között a termelőszövetkezet minden évben jelentős összegeket költ gépbeszerzésre. Az 1966. évben összesen 632 ezer Ft-ot fordítottak gépek vásárlására (ebből munkagépre: 338 ezer Ft), és az alábbi gépeket vásárolták:

- 1 db UE-28 erőgép
- 1 db MTZ-50 erőgép
- 4 db MTZ-5 traktor a gépállomástól
- 1 db „Farmer” szárítógép
- 1 db markoló
- 1 db zúzó-bogyózó
- 1 db silótöltő
- 1 db talajmaró.

Az 1966-os gazdasági év termelési eredményeinek a megvalósításához 77 985 munkaegységet használtak fel, ami tagonként átlagosan kb. 280 munkaegységnek felel meg. Ez a szám is mutatja, hogy ebben a termelőszövetkezetben a tagság teljes és lehetőleg egyenletes foglalkoztatása problémát jelent. Igaz, az elég jelentős háztáji gazdaság a tagság szabad munkaidejét nagymértékben leköti, de a jövőben keresni kell a tevékenységi kör kiszélesítésével az egyéb munkalehetőségeket is.

A munkaegységre felosztásra kerülő jövedelem 3899 ezer Ft, az egy munkaegységre jutó részesedés 50 Ft volt.

A gazdálkodás eredményességét és a termelőszövetkezet vagyoni helyzetét érzékeltető mutatószámok a következők:

Egy dolgozó tagra jutó jövedelem:

1965. évben	17 250 Ft
1966. évben	17 775 Ft

A termelőszövetkezet

tiszta vagyona	12 021 ezer Ft
közös vagyona	19 285 ezer Ft

Egy tagra jutó

tiszta vagyon	42 932 Ft
---------------	-----------

100 Ft munkadíjra jutó termelési érték:

1965. évben	348 Ft
1966. évben	355 Ft.

Egy szántóegységre jutó szövetkezeti bruttó jövedelem:

1965. évben	1887 Ft
1966. évben	2074 Ft

Az elért eredmények, a növekvő igények arra kötelezik a tagságot és a vezetőséget, hogy az eddiginél is nagyobb felelősséggel kezdjenek az új feladatok megoldásához. Ahhoz pedig, hogy ez a munka sikerre is vezessen, és jelentős anyagi eredményekben is realizálódjék, minden hasznos tapasztalatot, minden termelési lehetőséget fel kell kutatni és fel kell használni.

Szemes Lajos dr.